

Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi

Ulisa: Journal of International Studies

UÇAK | 2018 Özel Sayısı - UÇAK | 2018 Special Issue

Oryantalizm ile Feminizm Arasında Türkiye'deki Kadın Yazarların Eserleri

Münire Kevser BAŞ*

ÖZ

Türkiye'de kadın modernleşmesi, Türk modernleşmesinin sancılı evrelerinden birisidir. İlk Türk feminist kabul edilen Halide Edib'in aksine sonraki yazarların feminist duyarlılıkları büyük oranda oryantalist bir perspektifte şekillenir. Kadın yazarların önemli bir kısmında dikkati çeken oryantalist perspektifi tartışmayı planladığımız bu çalışma bağlamında oluşturduğumuz 50 yazarlık bir listede kadın yazarların 20 tanesinin, yabancıların Türkiye'de eğitim veren okullarında lise eğitimi aldıkları görülmüştür. Kadın yazarların kadın sorunlarına ilişkin yaklaşımlarında büyük oranda indirgemeci ve seçkin bir yaklaşım dikkat çekmektedir. Bu bağlamda çalışmamızda, Türkiye'deki kadın yazarların eserlerindeki oryantalist yaklaşım ve nedenlerine ilişkin bir tartışma ve değerlendirme hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oryantalizm, Feminizm, Kadın, Kadın Yazar, Kültürel Mücadele.

* Doç.Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mkbask@ybu.edu.tr.

Works of Women Writers between Orientalism and Feminism

Münire Kevser BAŞ

ABSTRACT

Modernization of women in Turkey is one of the most distressing stages of Turkish modernization. Unlike Halide Edib, who is regarded as the first Turkish feminist, recent writers developed their feminist sensitivity in an orientalist perspective substantially. In the context of this study, in which we plan to discuss the orientalist perspective that is striking about an important part of women writers, a list of 50 writers is created. It is seen that 20 out of 50 women writers got their high school education in foreign schools at Turkey. Hence, a reductionist and an elitist approach is conspicuous while women writers held women's problems. In this context, a discussion and an evaluation concerning the orientalist approach of the works by women writers in Turkey and its reasons in this study.

Keywords: Orientalism, Feminism, Woman, Women Writers, Cultural Struggle.

Giriş

Türkiye’de kadın modernleşmesi, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türk modernleşmesinin geçirdiği başkalaşımardan doğrudan etkilenen bir alan olarak karşımıza çıkar. XIX. yy’ın ikinci yarısında Osmanlı toplumunda kadın konusunun bir sorunsal olarak gündeme gelmesinde, dönemin öne çıkan yazarlarından Şinasi’nin ve Namık Kemal’in eleştirileri akla gelse de Ahmet Midhat Efendi’nin kadın yazarlara desteği ayrı bir dikkat konusudur. Her ne kadar bu dönemde kadının Batı’daki entelektüel ve sosyal ortamlardaki konumundan ilham alınmış olsa da, Osmanlı’da kadın modernleşmesinde itidalli bir yolun benimsendiğini söylemek mümkündür. Nitekim “Osmanlı İmparatorluğu’nda Şemsettin Sami, Ahmet Ağaoğlu gibi birçok reformcu, İslam’ı kadın haklarıyla bağdaşır hâle getirmek için yorumlamaya çalışmıştır.”²

Tanzimat sonrası literatürde görünen ilk kadın olan Fatma Aliye Hanım’ın (1862-1936) Ahmet Midhat Efendi’den önemli destek gördüğü bilinir. Tarihçi Ahmet Cevdet Paşa’nın kızı olan Fatma Aliye Hanım, kadın konusuna ilişkin birtakım sorunları inkâr etmemekle birlikte çözümün kadın ve erkeklerin birlikte çalışmalarına bağlı olduğunu düşünmektedir. Osmanlı toplumu içerisindeki kadın erkek tartışmalarının bir çatışmaya dönüşmesinden endişe eden Fatma Aliye Hanım’ın Osmanlı kadınlarına, Avrupalı feminist kadınları değil İslam kadınlarını kendilerine örnek almaları yönünde tavsiyelerde bulunduğu görülür.

Fatma Aliye Hanım’dan yirmi yıl sonra dünyaya gelen Halide Edib (1882-1964) ise ilk Türk feminist kabul edilse de, bireysel yaşam tecrübesinde ve yazılarında belli dönemlerdeki çelişkilerine rağmen büyük oranda yerli kalmayı önemseyerek, “aydınlanmış bir annelik” teorisini korumaya çalışır.³

Fatma Aliye’nin ve Halide Edib’in feminist duyarlılıkla birlikte sosyo-kültürel ortamlarla uyumlu bir yaklaşımı koruma çabası içinde oldukları görülür. Bu iki kuşaktan sonraki dönemlerde ise feminist eğilimleriyle öne çıkan yazarların önemli bir bölümünün feminist duyarlılıkları büyük oranda oryantalist bir perspektifte şekillenir ve mevcut toplumsal değerlerle mücadele hâlinde görünürler.

Bu çalışmada zaman içinde oryantalist bir perspektifle eser veren kadın yazarların eserlerinde söz konusu yaklaşımı şekillendiren saiklerin neler olabileceği üzerine edebiyat sosyolojisi bağlamında irdelemeler yapılması hedeflenmektedir. Söz konusu saikleri belirlemek üzere kadın yazarların mensup oldukları ailelerin sosyo-kültürel özellikleri, buldukları toplumsal tabaka, eğitim aldıkları okullar gibi dünya görüşlerinin şekillenmesinde etkili olan unsurlar ile oryantalist perspektif arasındaki bağıntının ayrıntıları açığa çıkarılmaya çalışılacaktır.

İçselleştirilmiş Oryantalizm

Batı menşeli bir hareket ve eğilim olarak feminizmin kadın sorunları merkezli ve büyük ölçüde modern birey olarak kadının kendini yeni şekillenen dünyada, ikincil değil birincil ve özne bir unsur olarak var etme motivasyonu ile sahici bir duyarlılık ile ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Türkiye koşullarında ise, Batılılaşma/modernleşme paradigmasının yedeğinde

² Ayşe Durakbaşa, *Halide Edib- Türk Modernleşmesi ve Feminizm-*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000, s.91.

³ Ayşe Durakbaşa, *Halide Edib- Türk Modernleşmesi ve Feminizm-*, s.192 vd.

bir gelişme göstermiştir. Dolayısıyla Türkiye'deki modernleşme çerçevesinde sürece eklenen yaklaşımlardan doğrudan etkilenmiştir. Fatma Aliye Hanım'ın İslami duyarlılığı, Halide Edib'in milliyetçi yaklaşımları ve Cumhuriyet sonrasında resmî ideoloji ile uyumlu bir feminizm yaklaşımını bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Nitekim bundan sonraki süreçte feminizmin oryantalist bir ton kazanması onun bu karakteri ile ilgilidir.

Türk edebiyatının kamusal yazın alanında literatürde ismi geçen ilk kadın yazarı Fatma Aliye'nin torunu tiyatro oyuncusu Suna Selen'in, anneannesinin hiçbir kitabını okumadığını ifade etmesi⁴ doğal bir ilgisizlikten ziyade olumsuz bir yaklaşımın neticesi olarak değerlendirilmek durumundadır. Çok değil, bir asır önceki sosyo-kültürel hayatın kodlarına yönelik olumsuzlamanın nesiller arası bir yabancılaşma ve uzaklaşma ortaya çıkardığı açıktır. Dahası bu yaklaşım neredeyse kurumsallaşmıştır.

Hasan Bülent Kahraman, Türkiye'deki modernleşme paradigmasının oryantalist niteliğine odaklandığı ve yerli oryantalizmin kökenlerini tartıştığı makalesinde reformist yaklaşımın meşrulaştırılması için oryantalist perspektifin işlevselleştirildiğini öne sürer. Halkın mesafeli duruşunu yumuşatmak üzere "Cumhuriyetin ilk yıllarında 'medeniyet' ile 'batı' özdeşliği kurulmuş olduğunu, böylelikle reformcu yaklaşımın topluma kabul ettirilmesi ve dolayısıyla meşrulaştırılması sağlanmasının" hedeflendiğini vurgular.⁵ Sonuçta kurumsallaşan bu yaklaşımı Kahraman, "içselleştirilmiş oryantalizm" olarak adlandırır. Nitekim dönemin ileri gelen aydınlarından Yunus Nadi'nin yaklaşımı Kahraman'ın tezini örnekleyen ifadeler olarak dikkat çekicidir:

"1937'de Yunus Nadi, Avrupa'nın Rönesansla cehaleti aştığını ama Hristiyanî taassubundan kurtulamadığını yazar. Bu eleştiriyle söylenmek istenen odur ki, Hristiyanî ve dinî taassuptan azade olan Yeni-Türkler, böyle bir maluliyet taşıyan Batılılardan daha arınmış, "daha Batılı"dırlar."⁶

Dikkat edilirse "Batı=medeniyet" formülünü destekleyen bir söylemin kurulmuş olduğu görülür. Bu yaklaşımın dolaylı bir neticesi olarak, reformist öncüler ya da başka bir ifadeyle genç cumhuriyetin elitleri kendilerini mevcut toplumsal yapının tüm unsurlarına uzak konumda bir kimlik oluşturmaya koyulmuşlardır.⁷ Tanıl Bora'ya göre, söz konusu kimliğin "öteki imgesi, Türkiye'nin tarihsel-toplumsal gerçekliğine içseldir. Öteki imgesinin, tikel Öteki-kimlikleriyle ilgili tasavvurlara da biçim veren somut kalıbı ise "Eski Türkiye"dir. Yani Osmanlı'dır; dinî dünya görüşünün çerçevelediği eski medeniyettir."⁸ Böylelikle "Batı'yla/Batılılıkla özdeşleştirilerek, Doğu'nun ise ona atfedilen bütün özelliklerle kimlik kurgusundan ihraç edilerek inşasının bir başka sonucu; Doğu'yla da Batı'yla da kuramsal-kavramsal düzeyde eleştirel veya sentetik bir ilişki kurma kapısının kapanmasıdır."⁹

⁴ Haber: Merve Erol, "En azından Başı Açık", <http://www.radikal.com.tr/hayat/en-azindan-basi-acik-902850/> (Erişim tarihi:29.08.2018).

⁵ Hasan Bülent Kahraman, "İçselleştirilmiş, Açık ve Gizli Oryantalizm ve Kemalizm", *Doğu-Batı*, Ankara, Batı Yayınları, 2002, s.167.

⁶ Tanıl Bora, *Türk Sağının Üç Hali- Milliyetçilik, Muhafazakarlık, İslâmcılık-*, İstanbul, Birikim Yayınları, 1999, s.40.

⁷ *Ankara* romanında İstanbul'dan gelen ve genç devletin elitleri olarak kurgulanan figürler Ankara halkına karşı ötekileştirici bir yaklaşım içindedirler. Bkz: Baş, M.Kevser, "Yakup Kadri'nin Romanlarını "Sosyal Kronik" Olarak Okumak Mümkün Müdür?", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/1 Winter 2013, s.1003-1032.

⁸ Tanıl Bora, *Türk Sağının Üç Hali- Milliyetçilik, Muhafazakarlık, İslâmcılık-*, s.41.

⁹ Tanıl Bora, *Türk Sağının Üç Hali- Milliyetçilik, Muhafazakarlık, İslâmcılık-*, s.43-44.

Dolayısıyla süreç iki karşıt düşünsel kamp olarak yapılanmaya elverişli hâle gelmiştir. Bu yaklaşımın kurumsallaşması aynı perspektifin ilgili tüm alanlarda yeniden üretilmesi ve çoğaltılması şekline dönüşmüştür. Söz konusu süreçteki kadın konusuyla ilgili pek çok yasama ve uygulama faaliyeti devlet eliyle gerçekleştirilmiştir. “1920-1935 arasındaki 15 yılda devlet eliyle kadınların statüsünde gerçekleştirilen altüst oluş, dünyada bilinen “devlet feminizmleri”nin en önde gelen örneklerinden birisidir.”¹⁰ Bu durum bir yandan sürecin devlet tarafından sahiplenilmesi olarak olumlu olarak algılanabileceği gibi, diğer yandan da konunun daha sivil ve yerli inisiyatifler tarafından sahiplenilmesini engelleyici bir işlev görmüş olduğu şeklinde yeni tartışmalar başlatmaya elverişli bir durumdur. Türkiye’deki feminist hareketlerde biraz buyurgan tutumun nedenlerini burada aramak mümkündür.

Konunun edebî literatürde de benzer bir örneği söz konusudur. Avrupa’da kadın yazarların ürettiği metinlerin öncelikli olarak feminizm/kadın eksenli ya da duyarlıklı olduğunu söylemek mümkün iken, Türkiye’deki kadın yazarların eserlerinde, kadın sorununun büyük oranda oryantalist perspektifin şekillendirdiği bir yaklaşımla ele alındığı görülür. Söz konusu durumu Kahraman’ın terminolojisiyle değerlendirmenin meseleye ufuk açıcı bir yaklaşım sağlayacağı kanaatindeyiz. Çünkü genel olarak baktığımızda kadın yazarların eserlerinde “içselleştirilmiş bir oryantalizm” dikkati çeker.

Oryantalist Bakış Açısıyla Doğulu Müslüman Kadınlar

Batı dünyasında Müslüman kadın imajının büyük oranda oryantalist bir perspektifle şekillendiğini söylemek mümkündür. Oryantalizm, yüzyıllar boyunca doğulu ve Müslüman kadını “harem” ve “cariye” kavramları dışında sahici bir ilgi ve dikkatle incelemeye talip olmamıştır.¹¹ Bu sebeple Batılı literatürde “Müslüman kadınlar” ezilen sömürülen nesnelere dir. “Batılı kadın” ise toplumsal yaşamın her alanında ilerlemiş, bağımsızlığına erişmiş diğer grubu temsil eder.

“Doğulu kadın” ile “kurtulmuş batılı kadın” konumları karşıt kutuplar olarak tanımlanırken gözden kaçırılan önemli bir eksiklik söz konudur. Hukuksal, kültürel ve ekonomik açıdan kadının konumunun iyileştirilmesi konusunun, henüz bütün Avrupa ülkelerinde erişilmiş bir hedef olmadığı ve bu kıtada yaşayan kadınların çoğunluğu için somut bir sosyal yaşam gerçeği anlamına gelmediğidir.¹² Nesnel ve rasyonel bir yaklaşımla konunun evrensel ölçekte ve Türkiye ölçeğinde bulunduğu aşamaya odaklanmak yerine Türkiye’deki kadın hareketinin önemli isimlerinin de benzer bir tutumu sahiplendikleri sıklıkla görülür. Örneğin, Şirin Tekeli’nin, “Belli bir azınlığın dışındaki geniş kadın kitlelerini, daha çok İslami değerlerin biçimlendirdiği geleneksel inançlar harekete geçir[diği], bir başka deyişle onları hareketsizliğe it[tiği]”¹³ şeklinde ifade ettiği üzere kadın yazarların büyük bir kısmı feminizmin sorunsallarının muhatabının İslami yaklaşım olduğuna ilişkin zımnî bir mutabakat içindedirler. Bu sebeple yerli tüm unsurların şekillendirici öznesi olarak İslami olana itham edici bir şekilde yaklaşırlar.

¹⁰ Şirin Tekeli, “Türkiye’de Feminist İdeolojinin Anlamı ve Sınırları üzerine”, *Feminizmi Düşünmek*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2017, s.196.

¹¹ Irvin Cemil Schick, *Batının Cinsel Kıyısı-Başkalkıçlı Söylemde Cinsellik Ve Mekânsallık*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.

¹² Meral Akkent, “Gerekli Bir Düzeltme”, *Kadın Bakış Açısından Kadınlar*, Haz. Şirin Tekeli, İstanbul, İletişim Yayınları, 1993 s.10.

¹³ Şirin Tekeli, “Türkiye’de Feminist İdeolojinin Anlamı ve Sınırları üzerine”, *Feminizmi Düşünmek*, s.197.

Türkiye'nin de içinde bulunduğu -Orta doğu ve Akdeniz toplumları- sosyo-kültürel coğrafya ile ilgili ünlü araştırmasında Germaine Tillon, bu yörenin kadınları için "sömürgelerin sonuncusu" nitelemesini kullanmaktadır.¹⁴

Türkiye'de İslam dininin yaygınlığı, Tillon'un tezine göre güçlü bir feminizm hareketi çıkmamasının nedeni olamaz.¹⁵

Cihan Aktaş bu yaklaşımı şekillendiren altyapı üzerinde durur:

"Modernleşme süreci kadınların buldukları konumdan yakındıkları ya da bu yakınma fırsatını buldukları bir süreçti. Bu süreçte modernist bir çizgide ilerleyen eşitlikçi feminizmin özne olarak ileri çıkan Beyaz Batılı Kadın Modeli'nin, özellikle Doğulu ve müslüman kadınlar üzerinde bir baskı oluşturduğu, bu kadınların kendilerine dönük keşifleri konusunda olsun üretimleri konusunda olsun ketleyici bir etkisi bulunduğu kanısındayım. Bu baskının nedeni, feminizmin şu paradoksunda aranmalı: Kurtuluşuna ilişkin ütopyayı, egemenlik biçimini ve oluşturduğu kültürü eleştirdiği Beyaz Batılı Erkeğin konumunu ele geçirme, o konuma yerleşme başarısına bağlayan Beyaz Batılı Kadın, bu süreçte yol alırken fetihlerde bulunmaya devam ediyor ve 'kurtuluş götürme misyonunun yaslandığı fetihçi yaklaşımla' ister istemez yeni egemenlik biçimleri oluşturuyor."¹⁶

Bu bağlamda feminizmin özellikle Türkiye ortamında indirgemeci ve elitist bir perspektifi benimsediğini söylemek mümkündür. Söz konusu perspektifi oluşturan zemin üzerinde birtakım sorgulayıcı değerlendirmeler yapılabileceği kanaatindeyiz.

Kadın Yazarların Edebiyat Sosyolojisi Açısından Değerlendirilmesi

Toplumun edebiyatı şekillendirdiği gibi edebiyatın da toplumu dönüştürücü gücü dikkate alındığında, edebiyat ve toplum arasındaki çok boyutlu ilişkinin analiz edilmesinin önemi açıktır. Bu analizin hem nitel hem de nicel verilerden hareketle yapılmasının sağlıklı sonuçlara ulaşmak bakımından önemini vurgulamak gerekir. İşte edebiyat sosyolojisi, söz konusu nicel verilerden hareketle edebiyat ve toplum arasındaki ilişki ve etkileşim biçimlerini inceler. Bir bildirinin sınırlı imkânları dahilinde bu çalışmamızda Türkiye'deki kadın yazarların sosyo-kültürel kökenleri ile eserlerindeki oryantalist-feminist yaklaşım arasındaki ilişkiye odaklanacağız.

Sosyolog Dilek Cindoğlu, 1970 ilâ 1985 yılları arasında edebiyat sahnesine çıkan kadınları ele almış ve incelediği dönemde yapıtları yayımlanan kırk bir edebiyatçı kadından, on dokuzuyla kapsamlı görüşmeler gerçekleştirmiştir. İncelenen edebiyatçı kadınların babaları, "Cumhuriyetin ilk kuşağı" olarak adlandırılabilir, 1920'lerde dünyaya gelmiş, eğitim düzeyi

¹⁴ Aktaran Şirin Tekeli, "Türkiye'de Feminist İdeolojinin Anlamı ve Sınırları üzerine", *Feminizmi Düşünmek*, s.181.; Germaine Tillon, *Le Harem et les cousins*, Seuil, 1966, s.199.

¹⁵ Şirin Tekeli, "Türkiye'de Feminist İdeolojinin Anlamı ve Sınırları üzerine", *Feminizmi Düşünmek*, s.182.

¹⁶ Cihan Aktaş, "Feminizmin Beyaz Batılı Kadın Seçkinciliği", s.10-11. <http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/insanhaklari/253.pdf> (erişim tarihi: 08.07.2018)

yüksek, “memur, öğretmen ya da işadami olduklarından, görece yüksek toplumsal konumda, siyasî merkeze yakın ve devletin resmî ideolojisinin taşıyıcıları” olan kişilerden oluşmaktadır.¹⁷

Cindoğlu'nun ilham veren çalışmasından yola çıkarak 50 yazarlık bir liste hazırlanmıştır. Nispeten çok okunan, eğitim müfredatlarında eserleri yer alan ve en az üç eseri bulunan kadın yazarlardan seçtiğimiz listeye göre ancak bir bildirinin imkânları çerçevesinde bir edebiyat sosyolojisi değerlendirmesi yapmaya çalıştık.¹⁸

Edebiyat Sosyolojisi adlı çalışmasında Robert Escarpit, yazarları toplum içinde konumlandırmak için ilk olarak yazarların kökenlerini incelemek gerektiğini belirterek, coğrafi kökenlerin araştırılması ve toplumsal uğraşının kökenlerinin araştırılmasının¹⁹ önemine vurgu yapar. Bu çalışmada kadın yazarların ebeveynlerinin etnik kökeni ve meslekleri, doğum yerleri, yaşadıkları şehirler, eğitim aldıkları orta ve yüksek eğitim kurumları, çalıştıkları kurumlar ve çalışma alanları ile veriler oluşturulmuştur. Buna göre kadın yazarların, eğitim durumları ve yaşadıkları yerler hakkında dikkat çekici veriler elde edilmiştir:

İncelediğimiz 50 kadın yazardan 25 tanesi İstanbul doğumludur. Önemli bir bölümü Avrupa'nın farklı şehirlerinde bulunmuş ve İstanbul'da yaşamış olmasına rağmen sadece beş kadın yazar -Emine Işınsoy, Gülten Akın, Nezihe Araz, Halide Nusret, Nazan Bekiroğlu- lise eğitiminden sonra Anadolu şehirlerinde uzun süre yaşamışlardır.

50 kadın yazarın mezun olduğu liseler incelendiğinde; 2 tanesinin özel öğretmenlerle evde özel eğitim aldığı; 2 tanesinin Trabzon, 1 tanesinin Antakya, 1 tanesinin Manisa, 1 tanesinin Eskişehir, 1 tanesinin Afyon, 1 tanesinin İzmir, 3 tanesinin Ankara kolejlerinde; 7 tanesinin Ankara devlet liselerinde, 9 tanesinin İstanbul devlet liselerinde, 22 tanesinin İstanbul'daki yabancıların kolejlerinde okudukları görülmektedir.

Görüldüğü üzere, elli kadın yazarın %44 gibi önemli bir bölümünün yabancılar tarafından açılan kolejlerde, %26'sının devlet liselerinde, sadece yedi tanesinin yani %14'ünün İstanbul ve Ankara dışındaki Anadolu şehirlerinde lise eğitimi aldıkları görülmüştür.

Ebeveynlerinin eğitim durumuna odaklanıldığında sadece bir tanesinin -Latife Tekin'in babası- inşaat işçisi olduğu, onun dışındakilerin ebeveynlerinin -özellikle babaların- yüksek eğitim almış oldukları görülmüştür.

Bu veriler, bir yandan kültürel düzeyi yüksek ailelerin edebiyata ilgisini göstermekle birlikte, diğer yandan da kadın yazarları Türkiye koşullarını sınırlı bir bakış açısıyla görmeye sevk etmiş olduğunu ve Türkiye genelindeki kadınların sorunlarına vakıf olma bakımından bir dezavantaj içinde olduklarını göstermektedir. Dolayısıyla Türkiye'deki kadın yazarlarının bireyci ve elitist yaklaşımlarla feminizm duyarlık içinde olmalarının sebeplerini burada aramanın mümkün olduğu söylenebilir.

¹⁷ Dilek Cindoğlu, *Women writers and women's fiction in 1970-1985 period of Turkey*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi, 1986, s.13.

¹⁸ Söz konusu listenin ayrıntılı dökümü ekte yer almaktadır.

¹⁹ Robert Escarpit, *Edebiyat Sosyolojisi*, Çev. Ali Türkay Yazıcı, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1968, s.45.

“Biz” ve “Ötekiler” Söylemi

Yazar ile toplum arasında “yabancılaşma” demekten sakınarak “uzaklaşma” ifadesi kullanılsa bile dikkati çeken bir mesafe oluştuğu görülür. Oysa Escarpit, bir yazarı okuyucularına bağlayan şeylerin başında kültür birliği, tartışılmaz gerçekler birliği ve dil birliğinin önemine dikkat çeker.²⁰ Türkiye’deki söz konusu mesafe, edebiyatı aydın ile toplum arasında bir kültürel mücadele alanına dönüştürmüştür. Nitekim Escarpit bu sorunun teorik zeminini şöyle analiz eder:

“Okumuşlar edebiyatının halk gerçeği karşısındaki bütün dramı buradadır. Edebi devrenin yaratıcı diyaloga katılması bahis konusu olamaz, zira diyalogun içindedir. Halktan okuyucular ise diyalogun dışındadır ve bu diyalogu kabul etmeye mecburdurlar.”²¹

Türkiye’deki elit çevrelerin çocukları olarak kadın yazarların Escarpit’in ifadesiyle “takım” oluşturduklarını söylemek mümkündür. Şöyle ki, Escarpit, “kuşak” kavramının önemini vurgulamakla birlikte içeriğinin yeterince “berrak” olmadığından onun yerine “daha yumuşak ve daha organik olan “takım” kavramını kullanmanın daha yararlı” olacağını öne sürer. Escarpit’e göre “Değişik, fakat ortak bir yaş ortalamasına sahip yazarlar topluluğunun bazı olaylar sebebiyle “söz alıp” edebiyat sahnesini işgal etmesi, bilerek veya bilmeyerek yeni kabiliyetlere bu sahneyi bir zaman için kapaması “takım”ı meydana getirir.”²² Türkiye şartlarında ise “kadın yazarlar takımının” uzunca bir süre teksesli bir söylemin temsilcisi olmayı benimsedikleri ve Türkiye’deki tüm kadınları kuşatıcı ve kucaklayıcı bir tutum geliştiremedikleri görülür. Bu elitist ve ötekileştirici tavır zaman içinde oryantalist feminizm olarak nitelenebilecek bir eğilime dönüşmüştür. Öyle ki, Türkiye’deki ana akım kadın yazarların Türkiye’deki kadınların sorunlarını kategorize ederek ilgi alanlarına dahil ettikleri fark edilir. Toplumun çok önemli sayıda kadını ilgilendiren konuları görmezden gelip, Batılı oryantalistlerin ilgi gösterdiği, örneğin erken yaşta evlilik ya da poligamik evlilik gibi konulara odaklanırlar. Dolayısıyla sorunların nedenlerini mevcut sosyo-kültürel değerlerle ilişkisine indirgeyerek mevcut toplumsal değerlere savaş açmış görünürler. Bu yaklaşım oldukça geniş bir literatür oluşturur ve kadın yazarların eserleri, bir kültürel savaş alanına dönüşür. Artık eski Türkiye ile bağlantılı görülen her şey “ötekiler”dir. Elbette söz konusu “ötekiler” yaklaşımının doğal olarak karşıt kutbunda artık “biz” olmak durumundadır.

Türkiye’deki feminizmin öne çıkmış ve sürecin uzunca bir zaman diliminde öncü ve etkin kabul edilmiş isimlerinden birisi olarak Duygu Asena’nın nihai söyleminde “biz” ve “ötekiler” ikilemini benimsemesi dışlayıcı bir tutum olarak dikkat çekicidir. Türk feminist literatürün önemli kitabı *Kadının Adı Yok*’un yazarı Asena’nın yayın yönetmenliği yaptığı *Kadınca* dergisinde “kadın sorunları ele alınırken dergi, kendini sorunların içine yerleştirerek “biz” demekten ziyade, sorunlara teşhis koyup “siz” kadınlar artık yeter deyin kendinizi ezdirmeyin, el ele verin diyerek kendini diğer kadınlardan ayırır.”²³ Türkiye’deki hem feminist literatürde hem de kadın yazarların kurgusal eserlerinde söz konusu yaklaşımın örneğini çokça bulmak mümkündür.

²⁰ Robert Escarpit, *Edebiyat Sosyolojisi*, s.115.

²¹ Robert Escarpit, *Edebiyat Sosyolojisi*, s.114.

²² Robert Escarpit, *Edebiyat Sosyolojisi*, s.43

²³ Ayşe Saktanber, “Türkiye’de Medya’da Kadın: Serbest, Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakar Anne”, *Kadın Bakış Açısından Kadınlar*, Haz: Şirin Tekeli, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995, s.212-213. s.223.

Sonuç

Türkiye'deki modernleşme paradigmaları ile büyük ölçüde etkileşim içerisinde seyreden feminist hareket, mevcut toplumsal zemindeki kadın ile ilgili tüm sorunlara odaklanmak yerine oryantalist bir bakış açısı geliştirmiş ve kadın konusuna bu çerçevede kapsamında olduğu sürece ilgi göstermiştir. Ülke ölçeğinde tüm kadınları ayırt etmeksizin kuşatıcı ve kucaklayıcı bir tavır yerine ayrıştırıcı, indirgemeci ve elitist bir yaklaşımı benimsemiştir. Türk edebiyatındaki kadın yazarların da söz konusu yaklaşımın uzantısı olarak nitelenebilecek bir tutumu benimsediği görülür. Bu çalışmamızda söz konusu oryantalist yaklaşımın nedenleri üzerinde yazar ölçeğinde irdeleme yapabilmek üzere bir bildirinin imkânları dahilinde küçük bir edebiyat sosyolojisi analizi yapılmıştır.

Türk edebiyatında öne çıkan, en fazla okunan ve orta öğretim müfredatında yer bulan elli kadın yazar ile ilgili veriler oluşturulmuştur. Yazarların ebeveynleri ve meslekleri, eğitim düzeyleri ve öğrenim gördükleri eğitim kurumları, çalıştıkları kurumlar gibi buldukları sosyo-kültürel koşullar, doğdukları ve yaşadıkları şehirler ile ilgili veriler neticesinde kadın yazarların çok önemli bir oranının yabancıların eğitim verdiği ya da yerli özel okullarda, İstanbul ve Ankara'da eğitim aldıkları, hayatlarının önemli kısmını İstanbul veya yurtdışında Batı şehirlerinde yaşadıkları, sadece beş tanesinin lise eğitimden sonra Anadolu şehirlerinde yaşadığı görülmüştür. Bu durumun onları Anadolu ve Türk kadınına tanıma, sorunlarına vakıf olma ve onunla sağlıklı bir iletişim kurma imkânından yoksun bıraktığını söylemek mümkündür. Nitekim zaman içinde Türk feminizminin öncü isimlerinin "biz" ve "ötekiler" üslubuyla şekillenen elitist bir yaklaşım geliştirmiş olmalarının sebepleri hakkında bir fikir verebilir. Yeniden üretim mekanizması olarak edebiyat alanında da ana akım feminist söylemin geniş yer bulduğu literatür üzerinde geniş kapsamlı çalışmalar yapıldığında örneklenmiş olacaktır. Bu çalışma ile Türk edebiyatındaki kadın yazarların oryantalist perspektifle ürettiği metinlerdeki Türkiye'deki kadınların kültürel anlamda temsili konusuna şüpheli yaklaşmak gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

EK: Türk Edebiyatında Eser Veren 50 Kadın Yazar ile İlgili Verileri Gösteren Tablo



Kaynakça

- Akkent, Meral, "Gerekli Bir Düzeltme", *Kadın Bakış Açısından Kadınlar*, Haz: Şirin Tekeli, İstanbul, İletişim Yayınları, 1993.
- Aktaş, Cihan, "Feminizmin Beyaz Batılı Kadın Seçkinliği", s.10-11. <http://www.muharrembalci.com/hukukdunyasi/insanhaklari/253.pdf>.
- Baş, M.Kevser, "Yakup Kadri'nin Romanlarını "Sosyal Kronik" Olarak Okumak Mümkün Müdür?", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Cilt 8, No 1 (2013), s.1003-1032.
- Bora, Tanıl, *Türk Sağının Üç Hali- Milliyetçilik, Muhafazakârlık, İslamcılık-*, İstanbul, Birikim Yayınları, 2000.
- Cindoğlu, Dilek, *Women Writers And Women's Fiction In 1970-1985 Period Of Turkey*, Yayımlanmamış Tüksek Lisans Tezi, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi, 1986.

Durakbaşı, Ayşe, *Halide Edib- Türk Modernleşmesi Ve Feminizm-*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000.

Erol, Merve, "En Azından Başı Açık" ,<http://www.radikal.com.tr/hayat/en-azindan-basi-acik-902850/>.

Escarpit, Robert, *Edebiyat Sosyolojisi*, çev. Ali Türkay Yazıcı, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1968.

Irvin, Cemil Schick, *Batının Cinsel Kıyısı- Başkılıkçı Söylemde Cinsellik Ve Mekânsallık*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.

Kahraman, Hasan Bülent, "İçselleştirilmiş, Açık Ve Gizli Oryantalizm Ve Kemalizm", *Doğu- Batı*, Ankara, Doğu Batı Yayınları, 2. Baskı, 2002.

Saktanber, Ayşe, "Türkiye'de Medya'da Kadın: Serbest, Müsait Kadın Veya İyi Eş, Fedakâr Anne", *Kadın Bakış Açısından Kadınlar*, Haz: Şirin Tekeli, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995.

Tekeli, Şirin, "Türkiye'de Feminist İdeolojinin Anlamı Ve Sınırları Üzerine", *Feminizmi Düşünmek*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2017.

EK: Türk Edebiyatında Eser Veren 50 Kadın Yazar ile İlgili Verileri Gösteren Tablo

Adı – Soyadı	Doğum ve Ölüm Tarihi	Doğum ve Ölüm Yeri/ Yaşadığı Şehirler	Babasının ve Annesinin Etnik Kökeni/ Mesleği	Eğitim Aldığı Okullar	Çalıştığı Kurumlar	Eserlerinden Bazıları
1) Fatma ALİYE	9 Ekim 1862 / 13 Temmuz 1936	İstanbul / Halep, Yanya, Şam, Beyrut	Ahmet Cevdet Paşa – Lofça – Devlet Adamı, Tarihiçi / Adviiye Rabia Hanım	Özel Öğretmen (Fransızca, Tarih, Edebiyat, Felsefe Dersleri)	--	Meram (Çeviri Roman) - Muhadarat - Hayal ve Hakikat
2) Halide Edip ADIVAR	1882 / 9 Ocak 1964	İstanbul / Londra, Beyrut, Şam, Mısır, Eskişehir, Ankara	Mehmet Edip Bey – Selanik – Katip / Bedrifem Hanım – İstanbul	Üsküdar Amerikan Koleji	Columbia Üniversitesi – İstanbul Üniversitesi – Tanin Gazetesi	Handan – Ateşten Gömlek – Sinekli Bakkal
3) Nezihe MUHİDDİN	1889 / 10 Şubat 1958	İstanbul / Ankara, İstanbul	Muhiddin Bey – İstanbul – Savcı / Zehra Hanım – İstanbul	Özel Öğretmenler (Farsça, Arapça, Fransızca, Almanca Dersleri)	Maarif Bakanlığı – Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği – Türk Kadınlar Birliği	Türk Kadını – Bozkurt – Sabah Oluyor
4) Müfide Ferit TEK	29 Nisan 1892 / 24 Mart 1971	Kastamonu – İstanbul / Trablusgarp – Paris – Sinop – Bilecik – Londra – Varşova – Tokyo	Şevket Bey – Erzincan – Yaver / Feride Hanım – Sırbistan, Niş	Saint Joseph Okulu (Trablusgarp)- Lycee Versailles (Paris)	Türkiye Soroptimist Kulübü	Aydemir – Pervaneler
5) Şükufe Nihal BAŞAR	1896 / 24 Eylül 1973	İstanbul / Şam, Beyrut, Manastır, Selanik	Miralay Ahmet Bey / Nazire Hanım	Lise: Selanik'te özel okul İstanbul Üniversitesi	İstanbul Kız Lisesi – Türk Kadınlar Birliği	Renksiz İstirap – Çölde Sabah Oluyor
6) Muazzez Tahsin BERKAND	1900 / 4 Ekim 1984	Selanik – İstanbul / Beyrut, İstanbul	Hasan Tahsin Bey – Selanik – Avukat / Ayşe Hanım	İstanbul Fevziye Lisesi – Kız Öğretmen Okulu	Refet Kadın Mektebi – Numune Mektebi – Osmanlı Bankası	Sonsuz Gece – Sen ve Ben – Aşk Fırtınası
7) Halide Nusret ZORLUTUNA	1901 / 10 Haziran 1984	İstanbul / Kerkük, Edirne, Kırklareli, Kars, Ardahan, Urfa, Ankara	Mehmet Selim – Erzurum – Gazeteci / -	Erenköy Kız Lisesi – İstanbul Üniversitesi	MEB– Ankara Kız Teknik Öğretmen Okulu – Türk Anneler Derneği	Bir Devrin Romanı , Benim Küçük Dostlarım, Aşk ve Zafer
8) Safiye EROL	2 Ocak 1902 / 1 Ekim 1964	Edirne – İstanbul / Münih, İstanbul	Sami Bey Makedonya – Katip / Emine İkbâl Hanım – Keşan	Alman Lisesi – Münih Üniversitesi	Cumhuriyet Halk Partisi	Çiğerdelen, Dineyri Papazı, Çölde Biten Rahmet Ağacı
9) Suat DERVİŞ	1903 / 23 Temmuz 1972	İstanbul / Paris – Almanya – İstanbul	İsmail Vehbi Derviş – Tıp	Kadıköy Numune Rüştiyesi	Resimli Ay, Tan, Cumhuriyet, Son Posta	Kara Kitap, Ankara Mahpusu, Fosforlu

			Profesör/ Hesna Hanım		Gazeteleri	Cevriye
10) Samiha AYVERDİ	25 Kasım 1905 / 22 Mart 1993	İstanbul / Fransa, İtalya, İsviçre, Macaristan, İspanya	İsmail Hakkı – İstanbul – Asker / Fatma Meliha Hanım - Amasya	Süleymaniye Kız Numune Mektebi	Kubbealtı Akademisi - Türk Ev Kadınları Derneği – İstanbul Enstitüsü	İbrahim Efendi Konağı, Mesih Paşa İmamı, Ah Tuna Vah Tuna
11) Mükerrerem Kamil SU	1906 / 24 Temmuz 1997	Bursa – İstanbul / Balıkesir , Ankara	--	Çapa Kız Öğretmen Okulu – Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü	Ankara Radyosu – Balıkesir Lisesi	Dinmez Su, Büyük Rüzgar, Bir Avuç Hatıra
12) Peride CELAL	10 Haziran 1916 / 15 Haziran 2013	İstanbul / İsviçre, İstanbul	Mehmet Celalettin Erem – Hakim / Zeliha Mirat Hanım	İstanbul Saint Pulcherie Fransız Lisesi	İstanbul Elektrik Şirketi – Bern Basın Ateşeliği	Üç Yirmi Dört Saat, Sönen Alev, Yıldıztepe
13) Kerime NADİR	5 Şubat 1917 / 20 Mart 1984	İstanbul / İstanbul	Nadir Azrak – Giresun – Maliyeci / Fatma Zehra Azrak	Saint Joseph Fransız Kız Lisesi	--	Yeşil Işıklar, Hıçkırık, Sonbahar
14) Nezihe ARAZ	11 Mayıs 1920 / 25 Temmuz 2009	Konya - İstanbul / Ankara – İstanbul – Konya	Rıfat Araz – Van – Milletvekili, Bankacı / Müzeyyen Hanım	Ankara Kız Lisesi – Ankara Üniversitesi	Ankara Üniversitesi – Adımlar Dergisi – Havadis Gazetesi	Kervankıran, Çocuk ve İslam, Anadolu Evliyalari
15) Nezihe MERİÇ	28 Şubat 1925 / 18 Ağustos 2009	Bursa – İstanbul / Eskişehir, İzmir, İstanbul, Antalya	Halis Bey – Edirne – Karayolları Mühendisi / Fatma Muattar Hanım – Edirne	Eskişehir Üniversitesi – İstanbul Üniversitesi	Dost Dergisi ve Dost Yayınlari	Menekşeli Bilinç, Boşlukta Mavi, Korsan Çıkmazı
16) Adalet AĞAOĞLU	13 Ekim 1929 / *	Ankara - * / İstanbul – Ankara	Hafız Mustafa Sümer – Ankara – Tüccar / --	Ankara Kız Lisesi – Ankara Üniversitesi	Ankara Radyosu – TRT – Ankara Meydan Sahnesi	Ölmeye Yatmak, Romantik Bir Viyana Yazı, Hayır
17) Leyla ERBİL	12 Ocak 1931 / 19 Temmuz 2013	İstanbul / Zürih – Ankara – İstanbul	Hasan Tahsin – İstanbul – Kaptan / Emine Huriye Hanım	Kadıköy Kız Lisesi – İstanbul Üniversitesi	İskandinav Hava Yolları – Türkiye İşçi Partisi – Edebiyatçılar Birliği	Üç Başlı Ejderha , Tuhaf Bir Kadın, Cüce
18) Sevim BURAK	29 Haziran 1931 / 31 Aralık 1983	İstanbul / Afrika Ülkeleri, Nijerya, İstanbul	Seyfullah Mehmet Burak – İstanbul – Kaptan / Aysel Kudret – Bulgaristan	Alman Lisesi Ortaokul Bölümü	--	Yanık Saraylar, Afrika Dansı, Palyaço Ruşen
19) Füzuzan	29 Ekim 1932 / *	İstanbul - * / Yalova, İstanbul, Berlin	--	Kadıköy Devlet Konservatuvarı	Küçük Sahne – Nedim Otyam Korusu	47liler, Parasız Yatılı, Gül Mevsimidir

20) Gülten AKIN	23 Ocak 1933 / 4 Kasım 2015	Yozgat – Ankara / Van, Giresun, Sinop, Kahramanmaraş	--	Ankara Atatürk Anadolu Lisesi – Ankara Üniversitesi	Türk Dil Kurumu – Kültür Bakanlığı	Sevda Kalcıdır, Kırmızı Karanfil, Rüzgar Saati
21) Sevgi SOYSAL	30 Eylül 1936 / 22 Kasım 1976	İstanbul / Berlin, Adana, Londra, Ankara	Mithat Yenen – Selanik – Bürokrat / Aliye Yenen – Alman	Ankara Kız Lisesi – Ankara Üniversitesi	TRT – Yeni Ortam Gazetesi – Politika Gazetesi	Yürümek, Şafak, Bakmak
22) Afet ILGAZ	2 Ocak 1937 / 16 Ocak 2015	Çanakkale, İstanbul / İzmit- İstanbul	--	Çapa Öğretmen Lisesi – İstanbul Üniversitesi	MEB – Yeni Şafak, Yeniçağ Gazeteleri Köşe Yazarlığı	Yolcu, Sorgu ve Derviş, Eşiktekiler
23) Ayla KUTLU	14 Ağustos 1938 / *	Antakya - * / Gaziantep, İstanbul, Antakya	Selahattin Kutlu – Antakya – Öğretmen/ Sabriye Hanım	Antakya Lisesi – Ankara Üniversitesi	İçişleri Bakanlığı, Ziraat Bankası, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü	Cadı Ağacı, Islak Güneş – Kaçış
24) Emine İŞINSU	17 Mayıs 1938 / *	Kars - * / Urfa, Karaman, Kars, Ankara, Zahran	Aziz Vecihi Zorlutuna– Bulgaristan – Asker / Halide Nusret Zorlutuna – Erzurum – Yazar	TED Ankara Koleji – Ankara Üniversitesi	Sabah Gazetesi – Töre Dergisi	Küçük Dünya, Sancı, Tutsak
25) Oya BAYDAR	1940/ *	İstanbul-*/ İstanbul, Frankfurt, Moskova, Ankara	Babası- subay --	Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi- İstanbul Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi- Hacettepe Üniversitesi- Yeni Ortam Gazetesi- Politika Gazetesi- Taraf Gazetesi	Kedi Mektupları, Sıcak Külleri Kaldı, Elveda Alyoşa
26) Ayşe Şasa	1941/2014	İstanbul/İstanbul	--	Robert Kolej	--	Yeşilcam Günlüğü, Düş ve Gerçeklik ve Sinema, Şebek Romanı
27) Ayşe KULİN	26 Ağustos 1941/*	İstanbul-*/ Ankara, İstanbul, Roma, Paris	Muhittin Bey- Bosnalı- İnşaat mühendisi/ Hatice Sitare Hanım- Çerkes	Ankara Koleji- Arnavutköy Amerikan Koleji- İstanbul Üniversitesi	Cumhuriyet Gazetesi- Dünya Gazetesi- Milliyet Gazetesi	Güneşe Dön Yüzünü, Bir Tatlı Huzur, Adı: Aylin
28) Tomris UYAR	15 Mart 1941/ 4 Temmuz 2003	İstanbul- İstanbul/ İstanbul	Ali Fuad Gedik- Trabzonlu- Avukat/ Celile Hanım- Avukat	Arnavutköy Amerikan Kız Koleji- İstanbul Üniversitesi	Papirüs Dergisi- Boğaziçi Üniversitesi- TYS	Dizboyu Papatyalar, İpek ve Bakır, Aramızdaki Şey
29) İpek Ongun	1942/*	İstanbul	Baba ataşe- anne öğretmen	Robert Kolej	Doğan Kardeş- Time and Life	Mektup Arkadaşları, Kamp Arkadaşları, Kendi Ayakları Üstünde, Adım Adım Hayata
	10 Eylül		Sabih Bey-			Bir İntiharın

30) Tezer ÖZLÜ	1942/ 18 Şubat 1986	Kütahya- İsviçre/ Kütahya, Bolu, İstanbul, Ankara, Berlin, Zürih	Kütahyalı- Öğretmen/ Nimet Hanım- Kütahyalı- Öğretmen	Avusturya Kız Lisesi- İstanbul Erkek Lisesi	Türkiye Şeker Fabrikası- Goethe Enstitüsü- Türk- Alman Kültür Merkezi	İzinde, Yaşamın Ucuna Yolculuk, Çocukluğun Soğuk Geceleri
31) Pınar KÜR	15 Nisan 1943/*	Bursa-*/ Bursa, Ankara, Sorbon, İstanbul, Zonguldak	Behram Kür- Azeri- Fransızca ve matematik öğretmeni/ İsmet Kür- edebiyat öğretmeni	Robert Koleji- Sorbon Üniversitesi	Ankara Devlet Tiyatrosu- İstanbul Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi	Akışı Olmayan Sular, Asılacak Kadın, Bir Cinayetin Romanı
32) Sevinç ÇOKUM	25 Ağustos 1943/*	İstanbul-*/ İstanbul	--	Beşiktaş Lisesi- İstanbul Üniversitesi	Acıbadem Özel Anadolu Lisesi- Varlık Dergisi- Hisar Dergisi- Cönk Yayınları- Türk Edebiyatı Dergisi	Karanlığa Direnen Yıldız, Deli Zamanlar, Çırpıntılar
33) Alev ALATLI	1944/*	İzmir-*/Ankara- Tokyo- Amerika- New Hampshire	Ertuğrul Alathı- Arnavut- Askeri ateşe/ annesi Rumelili	Amerikan Koleji- ODTÜ- Vanderbilt Üniversitesi- Dartmouth College	İstanbul Üniversitesi- Devlet Planlama Teşkilatı- Türk Yazarlar Kooperatifi	Yaseminler Tüter mi Hâlâ, Orda Kimse Var mı?, Schröndiger'in Kedisi
34) İnci ARAL	27 Kasım 1944/*	Denizli-*/ Denizli, Bolu, Manisa, Bursa, Samsun, Ankara, İstanbul	Şahabettin Aral- Denizlili- Orman mühendisi/ --	Manisa Kız Öğretmen Okulu- Gazi Üniversitesi	Samsun Kız Öğretmen Okulu	Ölü Erkek Kuşlar, Ağda Zamanı, Kıran Resimleri
35) Nazlı ERAY	28 Haziran 1945/*	Ankara-*/ Ankara, İstanbul, ABD	Lütfullah Bütün --	Arnavutköy Kız Koleji- İstanbul Üniversitesi	Turizm ve Tanıtma Bakanlığı- Lawa Ün.Güneş, Cumhuriyet Gazetesi	Yoldan Geçen Öyküler, Aşk Giyinen Adam, Pasifik Günleri
36) Duygu ASENSÜ	1 Nisan 1946/ 30 Temmuz 2006	İstanbul- İstanbul/ İstanbul	Muhtar Asena --	Kadıköy Özel Kız Koleji- İstanbul Üniversitesi	Kadınca Dergisi- Hürriyet, Sabah, Milliyet, Cumhuriyet Gazetesi	Kadının Adı Yok, Kahramanlar Hep Erkek, Aşk Gidiyorum Demez
37) Erendiz ATASÜ	1947/*	Ankara-*/ Ankara, Londra	Faik Sayron- Trabzonlu Matematik Öğrt./ Hadiye Hanım- Selanikli- İng.öğrt.	Ankara Koleji Ankara Üniversitesi	Ankara Üniversitesi- Çağdaş Türk Dili Dergisi- Varlık Dergisi	Dağın Öteki Yüzü, Lanetliler, Kadınlar da Vardır
38) Feyza HEPCİLİNGİRLER	1948/*	Balıkesir-*/ Balıkesir, İzmir, Trabzon, İstanbul	--	Lise İzmir/ İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu- İstanbul Üniversitesi	Galatasaray Üniversitesi- Dokuz Eylül Üniversitesi- Karadeniz Teknik Üniversitesi- Yıldız Teknik Üniversitesi	Yanlışlıklar, Sabah Yolcuları, Uçtu Uçtu Pelin Uçtu

39) Mine KIRIKKANAT	Aralık 1951/*	Ankara-*/ Ankara, İspanya, Paris, İstanbul	Kazım Bey- İstanbul- Subay/ Şadiye Hanım- İstanbul	Notre Dame de Sion Fransız Lisesi- İstanbul Üniversitesi	Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu- Pierre Loti İlkokulu- Cumhuriyet, Milliyet, Vatan Radikal Gazeteleri	Gülün Öteki Adı, Destina, Bir Hıristiyan Masalı
40) Buket UZUNER	3 Ekim 1955/*	Ankara-*/ Michigian, Kuzey Sahra Afrika, Kanada, Avrupa	Hayati Uzuner- Bankacı/ Rabia Özer- Öğretmen	Anafartalar Kız Lisesi- Hacettepe Üniversitesi- Bergen Üniversitesi- Michigan Üniversitesi-	Tampere Teknik Üniversitesi- ODTÜ- Rapsodi Dergisi- Alfa- Everest Yayınları- Remzi Kitabevi	Mor ve Ötesi, Balık İzlerinin Sesi, Kumral Ada Mavi Tuna
41) Lâle MÜLDÜR	1956/*	Aydın-*/ Floransa, İstanbul, Manchester, Brüksel	Kemal Bey- Öğretim üyesi/ Müzeyyen Hanım- Nakış öğretmeni	Robert Koleji- Odtü- Manchester Üniversitesi- Essex Üniversitesi	Radikal Gazetesi	Anne Ben Barbar Mıym- Bizansiyya- Haller Leyla
42) Latife TEKİN	1957/*	Kayseri-*/ Kayseri, İstanbul, Muğla	Babası Kayserili- inşaat işçisi/ Annesi Kürt	Beşiktaş Kız Lisesi	Gümüşlük Akademisi, Sanat, Kültür, Ekoloji ve Bilimsel Araştırma Vakfı- İstanbul Telefon Başmüşavirliği	Sevgili Arsız Ölüm, Unutma Bahçesi, Gece Sesleri
43) Nazan BEKİROĞLU	3 Mayıs 1957/*	Trabzon-*/ Erzurum, Trabzon	Babası- gazeteci/ Annesi- Azeri	Atatürk Üniversitesi- Karadeniz Teknik Üniversitesi	MEB- Karadeniz Teknik Üniversitesi	Nun Masalları, Yusuf ile Züleyha/ Kalbin Üzerine Titreyen Hüzün- Lâ: Sonsuzluk Hecesi
44) Yıldız RAMAZANOĞLU	3 Mart 1958/*	Ankara-*/ Ankara, İstanbul	--	Ankara Kız Lisesi- Hacettepe Üniversitesi	Yeni Şafak Gazetesi- Karar Gazetesi	Derin Siyah, Bir Dünyanın Kadınları, Yol Hikâyesi
45) Cihan AKTAŞ	15 Ocak 1960/*	Erzincan-*/ İstanbul	Cemil Aktaş- Erzincanlı- Sendikacı/ Suna Hanım- ev hanımı	Beşikdüzü Öğretmen Lisesi- İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi	Yeni Devir, Yeni Şafak Gazetesi- Tahran Tabatabai Üniversitesi- İtibar Dergisi	Şirin'in Düğünü, Son Büyülü Günler, Bana Uzun Mektuplar Yaz
46) Perihan MAĞDEN	20 Ağustos 1960/*	İstanbul-*/ İstanbul, Hindistan, Japonya, ABD	Ethem Mağden- makine mühendisi/ Tülay Tuna	Robert Koleji- Boğaziçi Üniversitesi	Radikal, Yeni Akit, Taraf Gazeteleri	Haberci Çocuk Cinayetleri, İki Genç Kızın Romanı, Refakatçi
47) Fatma BARBAROSOĞLU	1962/*	Afyon-*/ Afyon, İstanbul	--	Afyon Lisesi- İstanbul Üniversitesi	Yeni Şafak Gazetesi- Türk Edebiyatı, Dergâh Dergileri	Gün Akşamsızdır, Senin Hikâyen, Acı Deniz
48) Aslı ERDOĞAN	1967/*	İstanbul-*/ Rio De Jenario, İstanbul, Almanya, Güney Amerika	Babası- Elektrik yüksek mühendisi/ Mine Aydoslu- müfettiş	Amerikan Robert Lisesi- Boğaziçi Üniversitesi	Radikal Gazetesi- Özgür Gündem Gazetesi- Katolik Üniversitesi	Tahta Kuşlar, Kırmızı Pelerinli Kent Romanı, Mahpus

49) Leyla İPEKÇİ	1966/*	İstanbul	-	Saint Michel Fransız Lisesi	Kadınca, Aktüel, Tempo, Adam Dergileri Hürriyeti Radikal Gazeteleri	Şehrim Aşk, Ateş ve Bahçe, Maya
50) Elif ŞAFAK	25 Ekim 1971/*	Strazburg-*/ Ankara, Madrid, Amman, Köln, İstanbul, Boston, Michigan, Ankara, Berlin	Nuri Bilgin-Sosyal psikolog/ Şafak Atayman-diplomat	Atatürk Anadolu Lisesi-ODTÜ	Michigan Üniversitesi-Arizona Üniversitesi	Pinhan, Araf, Siyah Süt